

INTERFERÈNCIES LINGÜÍSTIQUES EN UN BILINGÜE FAMILIAR DE 5 ANYS

0. CONSIDERACIONS PRELIMINARS

Aquest treball continua un estudi inèdit, iniciat l'any 1988, sobre les interferències lingüístiques en un infant entorn dels 4 anys, ara amb dades aplegades en el període comprès entre els 5 anys i els 5 anys i 8 mesos (en endavant ho expressaré [5:0], [5:8] respectivament). Si en aquell cas em centrava en l'aplec d'una vasta col·lecció de dades, fruit d'una observació intensa i extensa, i en llur classificació seguint el mètode de Paraytó (1985), ara, que el nombre absolut d'interferències resulta inferior, posaré més esment a comprovar-ne l'evolució.

El subjecte informant és una nena, la Mireia, de pares catalanoparlants. El català ha estat sempre l'única llengua de la seva llar. Als dos i tres anys va anar a una llar d'infants que emprava sistemàticament la llengua catalana; des dels quatre fa parvulari en una escola catalana, la de Balsareny, modèlica en aquest aspecte, i que fou la primera escola totalment catalana de la comarca. Tanmateix, l'entorn social és bilingüe: el poble de Balsareny, a la conca minera del Bages, té un 50 % de castellanoparlants, i aquest percentatge augmenta, en la piràmide d'edats, entre la gent jove. De manera que en els ambients juvenils (penyes, bars, piscina, colles d'amics) o esportius (futbol, handbol, futbol sala, natació, ciclisme), la llengua castellana s'hi sent predominantment. Això s'esdevé també en gran nombre de jocs, cançons i

corrandes infantils, en castellà, assimilats pels infants catalanoparlants, al carrer o en els esbarjos escolars, de manera mimètica i espontània.

Classifico la subjecte com a «bilingüe familiar» seguint la terminologia de Saunders que citen Siguan *et al.* (1989: 112), per bé que la seva tipologia no coincideixi ben bé amb la que allí s'exposa. Els seus pares li parlen sempre en català, que és la llengua predominant (encara que ja poc!) en la comunitat. El català és, doncs, l'única llengua familiar a casa seva. Però, a causa de l'horari laboral dels pares, ha de conviure força hores al dia, des de l'edat de pocs mesos, amb els seus avis materns (que són els únics que té), i aquests se li han adreçat sempre en llengua castellana, tot i que tenen un cert grau de competència en català. Per tant, el procés d'adquisició del llenguatge se li ha desenvolupat, simultàniament i paral·lela, sota dos codis des del primer moment.

No és pas el meu propòsit d'estudiar les diverses teories sobre l'adquisició dels dos codis, analitzada per Lleó (1988) i per Siguan *et al.* (1989: 113 ss.). En les etapes que he escollit, la consciència metalingüística sobre l'existència de dos codis, i sobre quines situacions en requereixen l'un o l'altre, fa temps que han estat assimilades per l'infant. No així la discriminació de tots i cada un dels elements, regles i restriccions que pertanyen a cada un dels codis. Per això es produeixen interferències.

Cal dir, d'entrada, que, com ja apunten Payrató (1985: 29; 63) i Siguan *et al.* (1989: 123), en moltes ocasions no es tracta pròpiament d'interferències, sinó d'estratègies d'error-encert, normals en el procés d'aprenentatge. Ho palesa el gran nombre d'interferències intralingüístiques produïdes per cada una de les llengües (*rompido; obrit*), i que no eren sinó temptatives d'establir regularitats dintre de cada codi: un mecanisme ben normal d'aprenentatge. Així mateix, per a l'infant que sap que posseeix dos codis, els assaigs i errors en l'aplicació de sengles elements, regles i restriccions, constitueixen un mitjà de discernir els límits de cada codi; i aquí es tractaria de la confluència de dos factors, l'estratègia d'aprenentatge i la interferència pròpiament dita a què al·ludeix Payrató (1985: 63). Aclarit això, continuaré servint-me del terme «interferència» per comoditat.

En aquestes edats, tant vora els quatre anys com depassats ja els cinc, els processos d'adquisició són molt consolidats. La consciència

metalingüística és total (fins i tot, a 5 anys, pel que fa a la lectura i l'escriptura: la subjecte adverteix que hi ha signes amb més d'una equivalència fònica o que no en tenen, sons amb més d'un equivalent gràfic, etc.). També pel que fa als contextos i situacions d'ús d'una llengua i l'altra. Tanmateix, el grau d'interferències, sobretot lèxiques, però també morfològiques, sintàctiques i semàntiques, és encara considerable; ho constato també en altres infants de la mateixa edat, de famílies monolingües, tant catalanoparlants com castellanoparlants. Aquest treball no pot oferir sinó una aportació, ben modesta, a estudis més generals sobre aquesta qüestió, de prou interès per a pedagogs i lingüistes.

Hi ha autors que neguen l'existència d'interferències en el procés d'adquisició del llenguatge entre bilingües familiars; d'altres, que sí que l'admeten, troben que n'hi ha molt poques, llevat de quan una de les llengües és molt dominant (cf. Siguan *et al.*, 1989: 115). En l'entorn de relació de la nostra subjecte, català i castellà ocupen àmbits força equivalents, i tanmateix les interferències s'hi donen, i de forma notòria i ostensible: moltes més, com és natural, als quatre anys, però encara Déu n'hi do passats els cinc, quan els mecanismes d'aprenentatge bàsics ja són més que consolidats.

És clar que si considerem totes les interferències idiosincràtiques com a estratègies individuals d'assaig i error en el procés d'adquisició, cada cop més complex, dels elements i regles dels codis («fenomen en la parla», segons la terminologia de Mackey; cf. Payrató 1985: 60), només les generals, les comunes («integració», per a Mackey; «interferències en la llengua», segons Weinreich; *ibid.*), usuals en més o menys grau en l'entorn lingüístic de la subjecte i, doncs, per a ella pertanyents de ple dret al sistema, serien interferències *stricto sensu*. D'aquesta manera, no serà gaire rellevant l'observació puntual d'un individu que no discerneix aquestes construccions com a externes al sistema, i només la constatació estadística de l'extensió del fenomen ens permetrà d'establir-ne la tipificació. Fos com fos, espero que aquestes observacions serveixin per a contrastar o complementar un estudi més genèric sobre les vacil·lacions interlingüístiques que se susciten en infants d'aquesta edat.

1. ASPECTES SOCIOLINGÜÍSTICS

Només destacaré que, igual com feia als quatre anys, la Mireia s'adreça sistemàticament en castellà a les seves amigues castellanoparlants, tot i que aquestes, a causa de la immersió escolar, parlen i entenen perfectament la llengua catalana, i la comencen ja de llegir i escriure. Siguan *et al.* (1989: 125) al·ludeixen al «principi de Ronjat» (una persona, una llengua) i a la rigidesa amb què l'infant manté el «monolingüisme» ideal de cada interlocutor, en adreçar-se a cadascú en una única llengua, la que entén com a «pròpia» del receptor. Aquesta rigidesa, característica d'edats més tendres, als quatre anys com als cinc és ja un hàbit arrelat en la nostra subjecte.

Ella, als quatre anys s'autojustificava amb fal·làcies, al·legant que les seves amigues «no entenien» el català (malgrat que a l'escola bé que el feien servir). Ara ja ni s'ho planteja, i així contribueix a fer del català, per a les seves amigues, una llengua no necessària fora dels àmbits formals de l'escola. Aquesta actitud dels infants catalanoparlants, de jugar en castellà quan en el grup hi ha castellanoparlants, i d'adreçar-se a aquests, per sistema, en castellà, és força general. Hi ajuda el considerable grau de presència de la llengua castellana al carrer, i en general, com hem vist, en ambients juvenils del seu entorn.

2. INFERÈNCIES INTRALINGÜÍSTIQUES

Ja hem advertit que aquest tipus d'interferència era més aviat una estratègia d'aprenentatge (assaig-error-encert) del tipus cast. *ponido, poneré, rompido*; cat. *obrit, morit, omplit, escrivit, veigut*, amb predomini de vacil·lacions morfològiques en paradigmes irregulars per analogia amb les formes regulars (cf. Payrató 1985: 29). Lògicament, amb el temps se n'ha reduït considerablement el nombre; però, amb tot, encara n'amolla alguns (marco amb un asterisc «errors d'actuació» o «lapsus», detectats només un sol cop):

Cat. *bèic* (per «bec»); *com em diverto!** («diverteixo»); *somreeixis** («somriguís»). Cast. *deció, hició** («dijo, hizo»); *lo hacimos* («hicimos») [5:2].

Cap als [5:6] he deixat de detectar aquestes temptatives: es pot dir que ja ha adquirit quasi totalment les peculiaritats de tots dos sistemes morfològics. En d'altres infants d'aquesta edat tinc anotades vacil·lacions similars. Dic, però, «quasi totalment», perquè encara als [5:8] li he controlat en castellà *Pone la primera cadena!* (imperatiu, per «pon») i, en català, *les flors es pansen** («panseixen»); *la tassa fuma** («fumeja»).

Fonològicament, destaca el seu refús de la iodització, tret normal en aquesta zona, però en franca regressió. Només ioditzen, i no pas sistemàticament, els adults d'una certa edat. El seu pare reconeix que a ell sovint «se li escapa» de dir *tovaiola*, *escabeiat*, cosa que provoca un immediat rebuig per part de l'infant; en qui, altrament, es detecta un cas d'ultracorrecció: diu sistemàticament *llogurt* per *iogurt*. Manté només el ieisme quan aquest sembla exercir una funció distintiva; així, diferencia *tall* (verb tallar) de *tai* (= carn, vianda).

Pel que fa a la sintaxi, ha consolidat, com era d'esperar, les combinacions no literàries, però genuïnes, de pronoms febles: *elzi* per al datiu plural, *li* per al singular en totes les combinacions llevat de *li'n*, que resol *n'hi*; *miralze* per *mirar-los*, etc. Observem que, en el català parlat per castellanoparlants, les interferències interlingüístiques són en aquest camp diferents, i no es donen en la nostra subjecte.

3. INTERFERÈNCIES INTERLINGÜÍSTIQUES

a) *Fonològiques*

Ja als quatre anys s'observava una interferència molt destacable: l'africació en [tʃ] del fonema fricatiu palatal sord, en posició inicial o no: *txocolata*, *atxecar*, *pantxa*. Vilà (1989: 51) veu en aquest fenomen una evolució de la llengua (més generalitzada a Barcelona, però tendència enjondre, àdhuc a la Plana de Vic) sota la influència del castellà *ch*. Aquesta influència hi ajuda, sens dubte; i encara sospito que una enquesta sobre informants de curta edat (infants i adolescents) augmentaria qui-sap-lo les freqüències d'aparició de [tʃ] irregulars; però aquesta substitució fonològica no es realitza pas només en mots que

tinguin aquest fonema en castellà. Tampoc el context no sembla rellevant: el canvi es dona igualment en posició inicial com medial, intervocàlica i rere consonant. D'altra banda, anomalies com aquesta no són infreqüents en enregistraments comercials de cançons i contes per a infants, endegats acuradament en un català prou acceptable; i tampoc no són inaudites en els mitjans de comunicació àudio-visual catalans.

La subjecte diferencia amb exactitud el fonema fricatiu palatal sord del sonor: *la vida en un xip / en un jeep*. També fa servir el fonema velar castellà /x/, però aquest manlleu, més que estrictament fonològic, és lèxic: només es dona en mots castellans manlevats sense l'adaptació fonològica que tan a fons ha tractat Joan Veny en aquest mateix col·loqui. Concretament, les interjeccions *jo, joder, jolín*, que empra sovint malgrat les admonicions maternes (motivades, no pas pel solecisme, ans per altres consideracions socials, suposo); també *ojo!** [óxu], *pijama*.

En castellà, mostra les característiques de l'anomenat «accent català». És a dir, sonoritza /s/ > /z/ per fonètica sintàctica en context intervocàlic: *los hombres flozómbres/*; velaritzava notòriament /l/ implosiu; ateny marcadament el grau d'obertura vocàlica del vocalisme tònic català; etc. Són trets generals, comuns a molts adults catalanoparlants quan s'expressen en castellà; fenomen, doncs, de llengua.

Pel que fa al nivell suprasegmental, ja als 4 anys constatava una constant translació accentual en els verbs en *-iar*: *cànvien, estúdia*; també una «interferència en la llengua», força estesa a tots nivells.

b) Morfològiques

En castellà no li n'he detectada cap a 5 anys. En català, en un *se'm torcia el peu* (amb una forma perfectament ortodoxa del verb *tòrcer*) m'inclino a veure-hi una interferència del paradigma castellà, enfront de la forma usual a Balsareny, *torçava*, de *torçar*.

En altres infants de la mateixa edat, castellanoparlants, he anotat altres interferències morfològiques en català, i fins i tot algun híbrid: *me l'ha pedut* (per *demanat*), en què es combina una interferència lèxica amb una de morfològica, ja que el participi esperat fóra en tot cas «*pedit*».

És clar que, als 2 i 3 anys, la vacil·lació en l'aplicació de les regles morfosintàctiques no era pas una interferència, ans «conseqüència del procés general d'adquisició del llenguatge» (Siguan *et al.*, 1989: 123). Als 5 anys, també, els escassos errors són fruit del domini encara no prou segur d'aquestes regles en els codis corresponents. Les interferències «en la llengua», generals, comunes a l'entorn, no són, ara com ara i ací, gaire rellevants en la morfologia i la sintaxi.

Tot i així, li observo unes substitucions de gènere per interferència del castellà: *l'enciam és bona, la sucre és blanca*; i també de comunes en la llengua: *les afores*. No diu, en canvi, «*el xocolata*», ni li he sentit altres canvis de gènere que, en el procés d'adquisició de la llengua, atesto esporàdicament en altres infants.

c) *Sintàctiques*

A [4:9] encara alterava l'ordre de determinats pronoms febles, segons una variant dialectal del castellà, força usual a la zona: *Me s'ocurreix una idea* (per «se m'acudeix»). A [5:6] ja ha assimilat els estàndards castellà i català, llevat de la distribució de les preposicions *a* i *en*, que confon igual que als 4 anys: *Me lo he comprado a Barcelona*. A [5:2] encara feia sovint el perfet perifràstic en castellà: *nos lo va enseñar la Rocío* (per «nos lo enseñó»), que tan sistemàticament amollava un any enrere.

També com als 4 anys, a [5:0] i a [5:7] continua fent servir gairebé en exclusiva la construcció *tenir que*, malgrat que els seus pares no la fan servir mai (i s'enfada si li fan broma: «on el tens, el canari?» quan diu *tinc que anar-hi*). Es tracta també d'una interferència «en la llengua», prou habitual i estesa.

d) *Lèxiques*

Convencionalment entenc per interferència lèxica interlingüística la mera substitució d'un mot o grup de mots pertanyents a un codi A pels seus equivalents en un codi B, formalment diferents, inexistents

en el codi A amb el sentit que hi són emprats, que és el que tenen en el codi B. Són casos del tipus cast. *radera*, *cordar*; cat. *cuna*, *delantal*, que hom li atestava als 4 anys.

La subjecte ha eliminat bona part del lèxic incorrecte que utilitzava un any abans: català *acurrir* («acudir»), *hugar* [uɣá] («ofegar»), *secar* («eixugar»), *sudar* («suar»), *coltxa* («vànova»), *mentira* («mentida»; però conserva *mentirós*), *cuneta* («bressolet»!), *un par* («un parell»), *sombra* («ombra»), *casso* [kásu] («cassó»), *aplastar*, *donar pressa*, *resbalar*, etc. Es manté *delantal* («davantal») i *ratons** («ratolins»; sentit també, parlant en català, a una nena castellanoparlant de 6 anys). En castellà: *estijeras* (tisoires).

En canvi, han aparegut noves interferències: *portar-se bé* (mentre que els seus pares sempre li recomanen que *faci bondat*); *algo*; *pòs* i *pués* [pwès], molt sovint:

Com que hi havia el metge, pòs em va curar; com que la nena es va fer amiga de l'amo, pués el gos se'n va anar a viure a casa de la nena; com que el primer dia no vas venir, pòs no tens cadira [5:4].

En el joc, ha «après» a dir *caniques* (per *boles*, com es deia unes generacions enrere a Balsareny; mai, del meu record, l'estàndard barceloní *bales*, que per a la meua generació eren clarament només les de disparar, les de palla i les de cotó).

L'ús de l'expressió *vale*, aclaparadora als 4 anys i objecte d'una fallida «campanya de desprestigi» a casa seva, realment ha minvat força; ara bé, això sí, substituïda pel seu equivalent, formalment català, però no pas més genuí, *val*; forma que ja és habitual als [5:3].

A voltes, conscient de les pròpies vacil·lacions, planteja el dubte: *Com es diu, en castellà, pops? «Popos»?* En altres ocasions, s'autocorregeix ella mateixa: *Senta't... seu, seu!*; *Se m'ha ocorrit... passat pel cap* [5:7]. Noteu que ja no diu *me s'ha*.

Conserva, lògicament, les variants dialectals: *aixins*, *llavòns* (gairebé en exclusiva; a quatre anys alternava *llavores*, *allavores*, *llavòrens*), *sapiguer*, etc., que, naturalment, no prenc en consideració; com tampoc molts altres «barbarismes» d'ús corrent, interferències lèxiques en

la llengua, que formen part del català parlat usualment al seu entorn per molts adults, i que la seva competència no pot encara discernir com a estranys fins que a l'escola es treballi l'expressió a aquest nivell. Pensem en casos com *acera*, *asiento*, *bassura*, *lio*, *mando a distància*, *pegamento*, *puesto*, *quarto*, *tubo*, etc. Mai, en canvi, no ha dit, per exemple, *columpiar*, *columpis* (sentit en altres infants de la seva edat, i òn adults, alternant algun cop amb el «castellà» *gronchadores*).

Remarco, en fi, l'ús d'un vocabulari col·loquial mimètic imposat per les sortosament efímeres «modes» escolars: *això és guai* (i *guaiísim!*); *això és iupi*; *això és guapi*, *és guapilàndia!* Això està *txupi*, *txupat*; etc.

En castellà, pràcticament no hi ha interferències. Això suposa una certa «normalització» de codis: ja parla un castellà lèxicament acceptable, bé que pobre, mentre que el seu català és poc o molt híbrid. Poques peculiaritats li he observat en castellà, totes en el pla afectiu i força usuals entre infants castellanoparlants: cast. *el avi*, *la yaya*, *la tieta*. Gairebé no li'n trobo d'idiosincràtiques: *trae tú el picníc* (per «el pícnic»); *esmorzar* [ezmoréar]. Però en amigues seves castellanoparlants d'edat [6:3] encara es detecten vacil·lacions: cast. *estaba allí radera* («detrás»), *rató* («ratón»); *yo no mé se cordar las wambas* («atar»). Vol dir que, és clar, no es poden treure conclusions generals pel que fa a l'edat en què cada individu consolida a un nivell determinat els seus codis.

e) Semàntiques

Per interferència semàntica entenc l'ús que un subjecte fa, parlant en un codi A, d'expressions pertanyents a aquest mateix codi, però amb un contingut semàntic diferent, que en el codi A no tenen, però que sí que tenen en el codi B corresponent.

A quatre anys, hom n'havia apuntat diversos casos. Era remarcable que, en la immensa majoria d'interferències, l'element semàntic dominant era el castellà: sempre es tractava de mots catalans usats en un sentit que corresponia al de llur equivalent castellà:

Cat. *M'he donat al jonoll* (per «m'he donat un cop al...»); *sonar-se* (per «mocar-se»; el català «sonar-se», en aquest sentit, enregistrat his-

tòricament i vigent dialectalment, no és genuí en aquesta zona); *aquests mitjons engantxen amb el vestit** (per «l·liguen», a través del castellà «pegan»); *mullar el pa* (per «sucar»; cast. «mojar»); *colgar els vestits* (penjar); etcètera. Remarquem, però això ja són interferències en la llengua, l'abús de *ficar* per *posar*, o expressions del tipus *clar que sí* o *anda: anda ya! Anda que no!* (volent dir que sí).

Les úniques interferències en sentit contrari, el català interferint el castellà, són d'aquestes generals en la llengua, usuals en molts adults catalanoparlants, fins i tot cultes, motivades per la diferent distribució de sengles polisèmies: confusions *llevar / traer*; *ir / venir*, emprats en castellà «a la catalana».

Als cinc anys, aquestes confusions es mantenen. No es detecta ja cap ocurrència de *donar-se*, *enganxar*, *mullar*, *colgar* en aquells sentits anòmals; sí, encara, la interjecció *clar!*, l'evitem *ficar* i algun cop el verb *sonar-se*. Més ben assimilat el component semàntic d'aquells mots, altres interferències n'ocupen el lloc:

Cat. *txapa* (per «xapa», del cast. «chapa», però emprat en el sentit d'«agulla imperdible», perquè les insígnies de llautó —xapes— s'agafen amb una agulla d'aquelles); *donar un viatge* (per «viatjar», «fer un viatge»); també, esporàdicament, *donar un petó*. En sentit invers, només he detectat una interferència nova: cast. *zumo* (per «salsa»; a través del català «suc») [5:6]. A [5:2] encara li vaig sentir un cop *me digo Mireia*.

La majoria d'aquestes interferències són idiosincràtiques, i corresponen a temptatives d'assaig - error - encert, normals en el mecanisme d'aprenentatge de la llengua. Es produeixen individualment a una determinada edat; possiblement «s'encomanen» en l'intercanvi oral amb altres infants; s'identifiquen com a alienes al codi en rebre els oportuns *feed-back* dels adults; i desapareixen definitivament, substituïdes per altres. Com que les interferències idiosincràtiques són particulars de cada individu, i l'entorn particular de cadascú és diferent, els mecanismes de *feed-back* són diferents en cada cas, i per això aquest tipus d'errors fa de molt mal tipificar i inventariar.

D'altres interferències, però, pertanyen al cabal lingüístic d'un nombre més gran d'usuaris: són les interferències «en la llengua», que posen de manifest una tendència d'aquests elements lingüístics a inte-

grar-s'hi, en un procés, a la llarga, de substitució. A 5 anys, l'infant no rep prou senyals dels interlocutors per advertir que es tracta d'elements externs al codi. Així, no podem esperar que l'infant, davant expressions com *aixeca't* (per «lleva't»); *aixeca't ja mateix!* (per «ara mateix»); *les tres i quart*; *no t'estic amiga*, etcètera, les pugui identificar com a estranyes a la llengua catalana del seu entorn, atès que no generen rebuig ni correcció automàtica per part dels seus interlocutors adults. Notem, de passada, que la gran majoria d'aquestes interferències «integrades en la llengua» de força usuaris es produeixen sempre en una única direcció, castellà-català.

4. CONCLUSIONS

A partir dels cinc anys, la subjecte ha consolidat amb força precisió els codis morfològics de totes dues llengües. En l'aspecte fonològic, també plenament assumit ja als quatre anys, es detecten les interferències comunes al parlar d'un no menyspreable segment de la població juvenil, tot i que no és afectada encara per d'altres que ja s'irradien de manera abassegadora des del focus de prestigi del barceloní, via ràdio i televisió, però també des del català parlat per gent jove de llengua materna castellana, amb un índex d'interferències més elevat, a nivells més profunds i més innovador.

També la sintaxi és bàsicament pètria, i també aquí les interferències que es produeixen són comunes a la llengua. Fins aquí, en els nivells fonològic i morfosintàctic, es pot dir que ha «normalitzat», en general, els seus nivells (en el sentit d'acordar-los al nivell mitjà del seu entorn). Parla el castellà amb un raonable accent català, i parla el català distingint bé la vocal neutra, el timbre de les *ee*, *oo* tòniques, les consonants sordes i sonores, i aplica adequadament les regles morfològiques i sintàctiques de la llengua, amb excepció d'aquelles que, com l'africació en *-tx-*, són ja tendències força generals, fins i tot aquí, relativament lluny del nucli metropolitana.

El lèxic és un camp contínuament canviant, i aquí moltes interferències són comunes amb els adults: formen, doncs, per a ella, part del sistema del català. D'entre les peculiars, la majoria són temptatives

d'error-encert i han estat regularitzades de forma adient. Unes altres han ocupat el seu lloc, i la tendència és a assimilar-les també, fins restar només amb les «integrades», d'abast general: *acera, puesto, quarto*, etcètera.

Algunes d'aquestes temptatives fallides provenen del dialecte castellà dels seus avis; en això difereix del segment castellanoparlant majoritari al poble, de procedència andalusa, que manifesta interferències basades en l'andalús (un cas típic, que crida l'atenció dels educadors quan els infants de parla familiar andalusa aprenen d'escriure, és l'ús del grafema *ll* per transcriure el fonema fricatiu palatal sonor: *llove* per «jove»).

Igualment, els trasllats semàntics, tret dels episòdics, fruit del mer procés d'adquisició, són els comuns a la llengua; les vies d'infiltració hi són múltiples i el contagi és més que ràpid.

En tots aquests nivells, és clar que la direcció de les interferències (que als quatre anys encara anava en doble sentit) es perfila inexorablement en un sentit únic: la llengua dominant s'imposa a la passiva, i és el català el que rep, el que perd unitats en benefici del castellà que les hi imposa. Rebla l'eficàcia d'aquesta «invasió subtil» el fet, tan rellevant sociolingüísticament, del canvi de llengua davant d'un interlocutor capaç d'entendre, parlar, llegir i escriure en català a col·legi. A classe, tots fan servir la llengua vehicular de l'educació, que és la catalana; però a l'hora del pati, i en plegar, als quatre anys juguen sovint en castellà, naturalment sense que els infants de llengua familiar castellana ho exigeixin ni ho imposin explícitament. L'abdicació és espontània; si doncs no és un fenomen connatural de la nostra psicolingüística col·lectiva, no pot ser sinó un reflex de la conducta dels adults. Es tracta, doncs, també, d'una interferència «en la llengua»; en aquest cas, una interferència d'ús. Altrament, ¿com podria sorprendre'ns que facin els infants allò que veuen fer als grans?

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- LLEÓ, CONCEPCIÓ (1988): *Adquisició lèxico-fonològica de dues llengües i homonímia: algunes hipòtesis*, dins «Estudis de llengua i literatura catalanes» XVI *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit*, 8 (Montserrat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat), pàgs. 5-39.
- PAYRATÓ, LLUÍS (1985): *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà* (Barcelona, Curial Edicions Catalanes/Publicacions de l'Abadia de Montserrat), 1985.
- SIGUAN, MIQUEL; ROSA COLOMINA; IGNASI VILA (1989): *Metodologia per a l'estudi del llenguatge infantil* (Vic, Eumo Editorial, 1a. ed., 1986).
- VILÀ I COMAJOAN, CARMÉ (1989): *El parlar de la Plana de Vic* (Manresa, Caixa de Manresa-Obra Cultural, premi Oms i de Prat, 1988).

